

ПОЗНАВАЊЕ ЈЕЗИКА И ПИСАМА НАЦИОНАЛНИХ
МАЊИНА КОЈИ СУ У СЛУЖБЕНОЈ УПОТРЕБИ
У ОРГАНИМА ПОКРАЈИНСКЕ УПРАВЕ

ИСТРАЖИВАЊЕ

Нови Сад, 2018.

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
ПРАВНИ ОКВИР	4
РЕЗУЛТАТИ	12
Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем) у којима је правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места као посебан услов прописано познавање језика националних мањина	13
Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем) у којима правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места као посебан услов није прописано познавање језика националних мањина	17
ЗАКЉУЧЦИ	22
ПРЕПОРУКЕ.....	24
Прилог	25

ИСТРАЖИВАЊЕ ПОКРАЈИНСКОГ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА-ОМБУДСМАНА

Познавање језика и писама националних мањина који су у равноправној службеној употреби у органима покрајинске управе

Чланом 17 Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинском заштитнику грађана-омбудсману ("Сл. лист АП Војводине", бр. 37/2014, 40/2014 - испр. и 54/2014) прописано је да Покрајински заштитник грађана-омбудсман (у даљем тексту: Покрајински омбудсман) континуирано надгледа и прати примену међународних уговора, стандарда и прописа из области људских права и на основу прикупљених информација предлаже мере за побољшање стања у области заштите и унапређења људских права, а чланом 18 исте одлуке прописано је да омбудсман спроводи истраживања како би стекао увид у стање људских права, идентификовао проблеме и формулисао препоруке у циљу остваривања, заштите и унапређења људских права. На основу ових овлашћења омбудсман је 2015. године прикупио информације о употреби језика и писама националних мањина који су у равноправној службеној употреби у органима Аутономне покрајине Војводине и спровео истраживање о томе у којој мери запослени у покрајинским секретаријатима, као делу покрајинске управе, владају језицима националних мањина, да ли је познавање језика који су у службеној употреби у органима АПВ услов за заснивање радног односа на одређеним радним местима, као и на који начин су запослени доказивали да владају одређеним језиком. Покрајински омбудсман је сматрао целисходним да поново мапира постојање и поштовање критеријума познавање језика националних мањина од стране запослених у покрајинским органима управе и да предложи решења која би унапредила актуелно стање.

УВОД

У склопу процеса придруживања Европској унији, Влада Републике Србије је 3. марта 2016. године усвојила Акциони план за остваривање права националних мањина. Основне документе за израду Акционог плана представљају Оквирна конвенција за заштиту националних мањина Савета Европе, Европска повеља о регионалним и мањинским језицима, као и Извештај Експертске мисије Европске комисије за националне мањине.

Усвајањем Акционог плана за преговарачко поглавље 23. Република Србија је поставила стратешко опредељење унапређења институционалног и законодавног оквира у области основних људских и мањинских права и слобода. Акциони план

идентификује потребу за унапређењем положаја националних мањина. Поглавље VIII Акционог плана односи се на одговарајућу заступљеност припадника националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима. Стратешки циљеви дефинисани овим поглављем су предузимање мера за прикупљање свеобухватних информација о заступљености националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима на свим нивоима, у потпуности поштујући међународне стандарде у области заштите личних података и спровођење одлучних мера у циљу постизања одговарајуће заступљености националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима. Активности предвиђене Акционим планом које се реализују према утврђеној динамици, а које треба да омогуће остваривање ових стратешких циљева, не само што би допринеле адекватнијој заступљености припадника националних мањина у јавном сектору, већ би суштински утицале и на стварање веће могућности за ефикасније остваривање права припадника националних мањина на службену употребу свог матерњег језика и писма.

Поглавље V Акционог плана се односи на употребу језика и писма. У области употребе језика и писма, Акционим планом је констатовано да је примена права коришћења мањинских језика у контактима са органима јавне власти на територији Републике Србије неуједначена. С тим у вези, постоји потреба да се обезбеди уједначена примена прописа о службеној употреби језика и писма, која ће се остварити обезбеђивањем неопходних расположивих ресурса, те подизањем нивоа свести како државних службеника тако и припадника националних мањина да би се омогућило ефикасно остваривање права у овој области, као и запошљавањем државних службеника на локалном нивоу који говоре, односно познају одговарајући мањински језик. У том смислу, Акционим планом је као стратешки циљ утврђено пуно поштовање права на употребу матерњег мањинског језика/говора и писма, уз флексибилно увођење мањинских језика/говора у службену употребу у складу са потврђеним међународним споразумима и обезбеђивање средства за финансирање из буџета.

ПРАВНИ ОКВИР

Службена употреба језика и писама националних мањина

Чланом 10 Устава Републике Србије („Сл. гласник РС”, број 98/2006) прописано је да је у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо. Службена употреба других језика и писама уређује се законом, на основу Устава. Чланом 79. Устава предвиђено је да припадници националних мањина, између осталог, имају право на коришћење свог језика и писма и да у срединама где чине значајну популацију, државни органи, организације којима су поверена јавна овлашћења, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе воде поступак и на њиховом језику.

Чланом 3. Закона о службеној употреби језика и писама („Сл. гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 – др. закон, 30/10, , 47/18 и 48/18 – испр.) прописано је да се

службеном употребом језика и писама сматра нарочито употреба језика и писама у: 1) усменом и писменом општењу органа и организација међусобно, као и са странкама, односно грађанима; 2) вођењу поступка за остваривање и заштиту права, дужности и одговорности грађана; 3) вођењу прописаних евиденција од стране општинских органа и организација које врше јавна овлашћења на територији општине (у даљем тексту: евиденције); 4) издавању јавних исправа, као и других исправа које су од интереса за остваривање законом утврђених права грађана; 5) остваривању права, дужности и одговорности радника из рада или по основу рада.

Чланом 11. став 3. истог закона предвиђено је да службена употреба језика националних мањина подразумева нарочито: коришћење језика националних мањина у управном и судском поступку и вођење управног поступка и судског поступка на језику националне мањине; употребу језика националне мањине у комуникацији органа са јавним овлашћењима са грађанима; издавање јавних исправа и вођење службених евиденција и збирки личних података на језицима националних мањина и прихватање тих исправа на тим језицима као пуноважних; употребу језика националних мањина на гласачким листићима и бирачком материјалу; употребу језика националних мањина у раду представничких тела.

Одредбе исте садржине има и Закон о заштити права и слобода националних мањина („Сл. лист СРЈ“, бр. 11/02, „Службени лист СЦГ“, број 1/03 – Уставна повеља, „Службени гласник РС“, број 72/09 – др. закон, 97/13 – одлука УС и 47/18).

Чланом 24 Статута Аутономне покрајине Војводине ("Сл. лист АП Војводине", бр. 20/14) прописано је да су, поред српског језика и ћириличног писма, у органима АП Војводине у равноправној службеној употреби и мађарски, словачки, хрватски, румунски и русински језик и њихова писма, у складу са законом. Став 2 истог члана прописује да, у оквиру својих надлежности, органи АП Војводине предузимају мере у циљу доследног остваривања законом уређене службене употребе језика и писама националних мањина - националних заједница.

Покрајинском скупштинском одлуком о испиту из страног језика и језика националне мањине за рад у органима управе („Сл. лист АП Војводине“, бр. 14/03, 2/06 и 18/09 - промена назива акта) установљен је испит као начин провере знања из страног језика и језика националне мањине за рад у органима локалне самоуправе и покрајинским органима управе. У смислу ове Одлуке језиком националне мањине сматрају се језици који су у службеној употреби у раду органа Аутономне покрајине Војводине, односно језици који су утврђени као службени језици статутима општина на територији Аутономне покрајине Војводине. Чланом 8 ове одлуке је прописано да уверење о положеном испиту издаје покрајински орган надлежан за послове управе и њиме се веродостојно доказује одговарајући ниво знања страног језика и језика националне мањине. Чланом 9 је прописано да се уверење стечено у складу са овом Одлуком може користити за рад у органима управе, када је одговарајући ниво знања страног језика и језика националне мањине утврђен као услов за обављање одређених задатака и послова.

Службена употреба језика националних мањина регулисана је и низом других закона. Тако је чланом 4. Закона о општем управном поступку (“Службени гласник РС” број 18/2016) прописано да је у управном поступку у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо, а латиничко писмо на начин утврђен законом. На подручјима у којима је у службеној употреби и језик националне мањине, поступак се води и на језику и уз употребу писма те националне мањине, у складу са законом.

Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина

Чланом 77 Устава Републике Србије припадницима националних мањина се јемчи равноправност у вођењу јавних послова: „Припадници националних мањина имају, под истим условима као остали грађани, право да учествују у управљању јавним пословима и да ступају на јавне функције. При запошљавању у државним органима, јавним службама, органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе води се рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина.“ Ставом 4 члана 21 Устава прописано је да се не сматрају дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима.

Чланом 4 Закона о заштити права и слобода националних мањина прописано је да органи власти у Републици Србији у складу са Уставом и законом доносе прописе, појединачне правне акте и предузимају мере у циљу обезбеђења пуне и ефективне равноправности између припадника националних мањина и грађана који припадају већини. Истим чланом је предвиђено да се неће сматрати дискриминацијом мере за унапређење пуне и ефективне равноправности у запошљавању, односно погодности у случају престанка радног односа у јавном сектору на свим нивоима територијалне организације, које су прописане одредбама посебних закона којима се уређује радно-правни статус запослених у јавном сектору, ако такве мере важе до постизања одговарајуће заступљености припадника националних мањина која је утврђена тим законима. Република Србија обезбеђује услове за ефикасно учешће припадника националних мањина у политичком животу, заступљеност представника националних мањина у Народној скупштини и сразмерну заступљеност националних мањина у скупштинама аутономних покрајина и јединицама локалне самоуправе, у складу са законом.

Чланом 9 Закона о државним службеницима (“Сл. гласник РС”, бр. 79/2005, 81/2005 - испр., 83/2005 - испр., 64/2007, 67/2007 - испр., 116/2008, 104/2009, 99/2014 и 94/2017) прописано је да су, при запошљавању у државни орган, кандидатима под једнаким условима доступна сва радна места. Избор кандидата заснива се на стручној оспособљености, знању и вештинама. При запошљавању у државне органе води се рачуна о томе да национални састав, заступљеност полова и број особа са инвалидитетом одслика у највећој могућој мери структуру становништва.

Принцип одговарајуће заступљености припадника националних мањина садржан је и у другим законима (нпр: Закон о судијама, Закон о уређењу судова, Закон о јавном бележничтву, Закон о јавном тужилаштву итд).

Чланом 22 Статута АПВ прописано је да се, у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина, при запошљавању води рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина - националних заједница, у складу са Уставом и законом. У случају постојања значајније несразмерне заступљености припадника националних мањина - националних заједница у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина, Покрајинска влада дужна је да предузме посебне мере и активности, као што су посебни програми стипендирања и обучавања приправника, и друге мере и активности. Посебне мере и активности из става 2. овог члана трају док постоји значајнија несразмерна заступљеност, с тим да оне не могу да угрозе рад у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина, ни опште услове запошљавања у њима.

Подаци о националној структури запослених су прибављени од Службе за управљање људским ресурсима Покрајинске владе, која је на основу Одлуке о Служби за управљање људским ресурсима („Службени лист АПВ“, број 65/16) задужена за вођење кадровске евиденције о запосленима. Ово питање је ближе уређено Одлуком о кадровској евиденцији о запосленима („Службени лист АПВ“, број 5/17), а садржај персоналног досијеа запослених лица у покрајинским органима управе Одлуком о персоналном досијеу запосленог („Службени лист АПВ“, број 5/17). Персонални лист садржи рубрике о националној припадности и вероисповести (о чему изјашњавање није обавезно), као и о матерњем језику запосленог и језику на коме је завршио основно, средње и високо образовање.

Подаци прибављени од поменуте Службе које објављујемо у прилогу се односе на запослене у покрајинским органима управе на неодређено време и обухватају службенике на положају и на извршилачким радним местима, те службенике, и то на дан 30. септембар 2018. године.

Из прибављених података следи да је заступљеност запослених који су српске националности изнад њихове заступљености у укупном становништву Покрајине (72,54% према 66,76%), а то је случај и са Русинима (1,31% према 0,72%) и Црногорцима (2,21% према 1,15%). Највећа је подзаступљеност запослених мађарске националности (4,93% наспрам 13%), затим Рома (2,19% према 0,40%), Словака (1,51% према 2,60%), Хрвата (1,81% према 2,43%) и Румуна (0,80% према 1,32%). Занимљив је податак да се чак 13,08% запослених у покрајинским органима управе није изјаснило о својој националној припадности, док је проценат национално неизјашњених приликом пописа становништва износио 4,19.

**ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД (У БРОЈЕВИМА) НАЦИОНАЛНЕ СТРУКТУРЕ ЗАПОСЛЕНИХ НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ
(СЛУЖБЕНИКА НА ПОЛОЖАЈУ И НА ИЗВРШИЛАЧКИМ РАДНИМ МЕСТИМА И НАМЕШТЕНИКА)
У ПОКРАЈИНСКИМ ОРГАНИМА УПРАВЕ И СТРУЧНИМ СЛУЖБАМА ПОКРАЈИНСКЕ ВЛАДЕ
НА ДАН 30.09.2018. ГОДИНЕ**

Ред. бр.	ЗВАНИЧНИ ПОДАЦИ ЗА АПВ / НАЗИВ ОРГАНА	УКУПНО	СРБИ	АЛБАНЦИ	БОШЊАЦИ	БУГАРИ	БУЊЕВЦИ	ВЛАСИ	ГОРАНЦИ	ЈУГОСЛОВЕНИ	МАЂАРИ	МАКЕДОНЦИ	МУСЛИМАНИ	НЕМЦИ	РОМИ	РУМУНИ	РУСИ	РУСИНИ	СЛОВАЦИ	СЛОВЕНЦИ	УКРАЈИНЦИ	ХРВАТИ	ЦРНОГОРЦИ	ОСТАЛИ	НИСУ СЕ ИЗЈАСНИЛИ	РЕГИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ	НЕПОЗНАТО
1	Секретаријат Покрајинске владе	32	24								1	1				1									5		
2	Покрајински секретаријат за привреду и туризам	45	35								1							1				1	1		6		
3	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	55	41								3					1		1	1				1		7		
4	Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице	84	37								11					4		3	6			3	4	1	15		
5	Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу	32	22							1	3								1			2			3		
6	Покрајински секретаријат за здравство	69	56				1				2							1				1	1		7		
7	Покрајински секретаријат за финансије	69	56								1							1	1			2	1		7		
8	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине	50	35								4					1					1	1			8		
9	Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност	25	20								4														1		
10	Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај	47	34								2							1				2			8		

11	Покрајински секретаријат за спорт и омладину	21	17								1									1		2					
12	Покрајински секретаријат културу, јавно информисање и односе с верским заједницама	43	29						1	3							2			1		7					
13	Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова	34	21										1	1						1	2	8					
14	Служба за реализацију програма развоја Аутономне покрајине Војводине	5	5																								
15	Служба за управљање људским ресурсима	7	7																								
16	Служба за интерну ревизију корисника буџетских средстава Аутономне покрајине Војводине	7	3																		2	2					
17	Управа за имовину Аутономне покрајине Војводине	14	10										1							1		2					
18	Управа за капитална улагања Аутономне покрајине Војводине	62	48							2						2			1	1	3	5					
19	Управа за заједничке послове покрајинских органа	263	203				1			10	1			2	1	3	4		1	2	1	2	32				
20	Дирекција за робне резерве Аутономне покрајине Војводине	15	12																			3					
21	Служба за буџетску инспекцију АПВ	8	3																		4	1					
	УКУПНО	987	718	0	0	0	2	0	0	2	48	2	0	0	4	9	0	13	15	0	3	18	21	3	129	0	0

**ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД (У ПРОЦЕНТИМА) НАЦИОНАЛНЕ СТРУКТУРЕ ЗАПОСЛЕНИХ НА НЕОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ
(СЛУЖБЕНИКА НА ПОЛОЖАЈУ И НА ИЗВРШИЛАЧКИМ РАДНИМ МЕСТИМА И НАМЕШТЕНИКА)
У ПОКРАЈИНСКИМ ОРГАНИМА УПРАВЕ И СТРУЧНИМ СЛУЖБАМА ПОКРАЈИНСКЕ ВЛАДЕ
НА ДАН 30.09.2018. ГОДИНЕ**

Ред. бр.	ЗВАНИЧНИ ПОДАЦИ ЗА АПВ / НАЗИВ ОРГАНА	УКУПНО	СРБИ	АЛБАНЦИ	БОШЊАЦИ	БУГАРИ	БУЊЕВЦИ	ВЛАСИ	ГОРАНЦИ	ЈУГОСЛОВЕНИ	МАЂАРИ	МАКЕДОНЦИ	МУСЛИМАНИ	НЕМЦИ	РОМИ	РУМУНИ	РУСИ	РУСИНИ	СЛОВАЦИ	СЛОВЕНЦИ	УКРАЈИНЦИ	ХРВАТИ	ЦРНОГОРЦИ	ОСТАЛИ	НИСУ СЕ ИЗЈАСНИЛИ	РЕГИОНАЛНА ПРИПАДНОСТ	НЕПОЗНАТО
	Подаци према попису становништва, 2011.	100,00	66,76	0,12	0,04	0,08	0,85	0,01	0,06	0,63	13,00	0,54	0,17	0,17	2,19	1,32	0,06	0,72	2,60	0,09	0,22	2,43	1,15	0,35	4,19	1,48	0,77
	Збирни проценат за све директне кориснике	100,00	72,54	0,00	0,10	0,00	0,20	0,00	0,00	0,30	4,93	0,20	0,00	0,00	0,40	0,80	0,00	1,31	1,51	0,00	0,30	1,81	2,21	0,30	13,08	0,00	0,00
1	Секретаријат Покрајинске владе	100,00	75,00								3,13	3,13				3,13									15,63		
2	Покрајински секретаријат за привреду и туризам	100,00	77,78								2,22							2,22				2,22	2,22		13,33		
3	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	100,00	74,55								5,45					1,82		1,82	1,82				1,82		12,73		
4	Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице	100,00	44,05								13,10					4,76		3,57	7,14			3,57	4,76	1,19	17,86		
5	Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу	100,00	68,75							3,13	9,38								3,13			6,25			9,38		
6	Покрајински секретаријат за здравство	100,00	81,16				1,45				2,90							1,45				1,45	1,45		10,14		
7	Покрајински секретаријат за финансије	100,00	81,16								1,45							1,45	1,45			2,90	1,45		10,14		
8	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине	100,00	70,00								8,00					2,00					2,00	2,00			16,00		
9	Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност	100,00	80,00								16,00														4,00		
10	Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај	100,00	72,34								4,26							2,13				4,26			17,02		

РЕЗУЛТАТИ

Покрајински омбудсман је од 13 покрајинских секретаријата (као дела покрајинске управе) тражио достављање правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места. Поред тога прикупљени су и подаци о броју запослених који владају неким од језика који су у службеној употреби у органима АП Војводине и информације о доказима којима су запослени потврдили знање језика националне мањине.

Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места доставили су следећи органи покрајинске управе:

1. Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама
2. Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице
3. Покрајински секретаријат за финансије
4. Покрајински секретаријат за здравство
5. Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова
6. Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу
7. Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине
8. Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај
9. Покрајински секретаријат за спорт и омладину
10. Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност
11. Покрајински секретаријат за привреду и туризам
12. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство
13. Секретаријат Покрајинске владе
14. Служба за управљање људским ресурсима
15. Управа за заједничке послове покрајинских органа

Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем) у којима је правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места као посебан услов прописано познавање језика националних мањина

1. Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице

Секретаријат је доставио Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 128-021-79/2017-02 од 03.01.2018. године, Правилник о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 128-021-79/2017-02-1 од 01.06.2018. године, као и табеларни преглед тражених података. Укупан број систематизованих радних места је 96 (89 извршилаца, 6 службеника на положају, 1 намештеник), а за 28 је као услов прописано знање језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине.

Према достављеним подацима у овом секретаријату укупно 37 запослених влада неким од језика који су у службеној употреби у раду органа АПВ, и то: мађарским језиком 17 запослених, словачким језиком 7 запослених, румунским језиком 5 запослених, русинским језиком 4 запослена, хрватским језиком 4 запослена.

Начин на који су запослени доказивали знање језика: сведочанства и дипломе о завршеним основним и средњим школама на језицима националних мањина која су у службеној употреби у органима АПВ, дипломе са Филолошког и Филозофског факултета о завршеном језику националне мањине, Уверења о знању језика које издаје Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине- националне заједнице на основу члана 8. и 9. Покрајинске скупштинске одлуке о испиту из страног језика и језика националне мањине за рад у органима управе („Службени лист АПВ“, број 14/2003 и 2/2006).

**ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, ПРОПИСЕ, УПРАВУ И
НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ-НАЦИОНАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ**

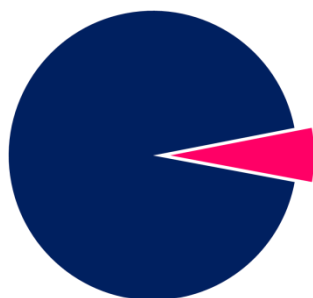
УКУПАН БРОЈ СИСТЕМАТИЗОВАНИХ РАДНИХ МЕСТА	89+6+1	Службеници на положају	Извршиоци	Намештеници		
		6	89	1		
УКУПАН БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ	87+6+1	6	87 (од чега је 9 мрровања)	1		
БРОЈ СИСТЕМАТИЗОВАНИХ РАДНИХ МЕСТА ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНО ЗНАЊЕ МАЊИНСКОГ ЈЕЗИКА КОЈИ ЈЕ У СЛУЖБЕНОЈ УПОТРЕБИ У ОРГАНИМА АПВ	28	Запослени којима је услов знање језика националне мањине - националне заједнице који је у службеној употреби у раду органа Покрајине	Запослени који су запослени у Одељењу за преводилачке послове, а којима је као услов за рад неопходно радно искуство на преводачким пословима или да су стални судски преводиоци			
		19	9			
БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ КОЈИ ВЛАДАЈУ НЕКИМ ОД МАЊИНСКИХ ЈЕЗИКА	2	Горански и ромски језик				
БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ КОЈИ ГОВОРЕ НЕКИ ОД ЈЕЗИКА КОЈИ СУ У СЛУЖБЕНОЈ УПОТРЕБИ У ОРГАНИМА АПВ	37	Мађарски	Русински	Словачки	Румунски	Хрватски
		17	4	7	5	4
НАЧИН НА КОЈИ СУ ЗАПОСЛЕНИ ДОКАЗИВАЛИ ЗНАЊЕ ЈЕЗИКА	сведочанства и дипломе о завршеним основним и средњим школама на језицима националних мањина која су у службеној употреби у органима АПВ, дипломе са Филолошког и Филозофског факултета о завршеном језику националне мањине, Уверења о знању језика које издаје Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине-националне заједнице на основу чланова 8. и 9. Покрајинске скупштинске одлуке о испиту из страног језика и језика националне мањине за рад у органима управе ("Службени лист АПВ", број 14/2003 и 2/2006)					

2. Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 137-021-31/2018-06 од 16.04.2018. године од укупно систематизованих 47 радних места (7 радних места службеника на положају, 39 извршилачких радних места и једно намештеничко радно место) за 3 радна места је као услов прописано знање језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине. Реч је о радним местима за медије на мањинским језицима, те се за ова радна места конкретно захтева знање мађарског, словачког, односно румунског језика.

За одређени тип радног места је прописано знање конкретног мањинског језика. Услов за саветника за медије на мађарском језику је знање мађарског језика, за саветника за медије на словачком језику знање словачког, а за саветника за медије на румунском језику знање румунског језика. За медије на русинском и хрватском језику систематизацијом нису предвиђена посебна радна места, нити се знање ова два мањинска језика тражи за нека друга радна места. Што се тиче броја оних који владају неким од језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине, њих на основу евиденционих картона у овом секретаријату има укупно 13.

У изјашњењу секретаријата се не наводи на који начин су запослени доказивали познавање језика националне мањине и који ниво знања језика националне мањине поседују, нити се конкретизује на којим местима раде запослени који владају неким од језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине.

6,38% систематизованих радних места за које је као услов прописано знање језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине

3. Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 141-021-4/2018-04 од 01.02.2018. године укупно је систематизовано 26 радних места, при чему је укупан број запослених лица у Покрајинском секретаријату 30, имајући у виду, како се наводи, да је неколико лица ангажовано на пројектним задацима по основу

уговара о привременим и повременим пословима. Поред наведеног, систематизована су 4 радна места службеника на положају: 1 подсекретар и 3 помоћника покрајинског секретара.

У допису упућеном Покрајинском омбудсману се истиче да „запослена лица у Покрајинском секретаријату не обављају послове који су везани или претежно везани за рад са странкама нити постоје радна места на којима извршиоци спроводе или воде управни поступак тако да Правилником о систематизацији радних места није ни прописано знање језика националне мањине као услов за запошљавање на тим радним местима, осим за радно место на положају помоћника за локалну самоуправу и правна питања.“ Формулација у систематизацији гласи: „знање страног језика или језика мањинске националне заједнице“, што свакако није гаранција да и тај један службеник на положају влада неким од мањинских језика, пошто познавањем неког страног језика испуњава услове из систематизације.

Поједина запослена лица у Покрајинском секретаријату се изјашњавају као припадници националних мањина и владају одговарајућим мањинским језиком или говоре одређени мањински језик, што доказују сведочанствима и дипломама завршених основних, средњих и факултетских нивоа образовања, и то на мађарском језику двоје запослених и на словачком језику једно запослено лице, док неколико запослених лица, иако се изјашњавају као припадници мањинских заједница, не говоре мањински језик или владају делимично одговарајућим мањинским језиком.

Мора се напоменути да је приликом истраживања које је рађено 2015. године у овом секретаријату био највећи проценат систематизованих радних места за које је као услов било прописано знање језика националне мањине у односу на укупан број запослених (63,33%) - од систематизованих 30 радних места је за 19 као услов било прописано знање мањинског или неког страног језика, што је и било разумљиво, имајући у виду делокруг овог секретаријата, који одржава контакте са одговарајућим субјектима у региону (регионална сарадња „Дунав-Криш-Мориш-Тиса“ са Мађарском и Румунијом, сарадња са подунавским земљама итд.).

1

радно место за које је као услов прописано знање страног језика или језика мањинске националне заједнице

**Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем)
у којима правилником о унутрашњој организацији и систематизацији
радних места као посебан услов није прописано познавање језика
националних мањина**

1. Покрајински секретаријат за здравство

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 138-021-117/2016-01 од 22.11.2016. године укупно је систематизовано 80 радних места. У ранијој организацији покрајинских органа овај секретаријат је обухватао и област социјалне политике и демографије, и Правилником из 2014. године је за 1 радно место (виши референт - технички секретар) поред обавезног познавања енглеског или немачког језика као пожељан услов било је предвиђено познавање језика националне мањине који је у службеној употреби у раду органа Покрајине. Након реорганизације и доношења новог Правилника нису прописана радна места за која је као услов за обављање послова предвиђено знање језика националне мањине који је у службеној употреби у органима АПВ.

Број запослених који познају неки од језика који су у равноправној службеној употреби у органима у органима АПВ је шест: мађарски језик 4, хрватски и словачки по 1.

2 запослена су се изјаснила да им је мађарски језик матерњи језик;

1 запослени се изјаснио да му је хрватски језик матерњи језик;

1 запослени се изјаснио да му је русински језик матерњи језик (према подацима о познавању језика русинским језиком не влада нико од запослених);

1 запослени је приложио сертификат о познавању језика националне мањине који је у службеној употреби (није дат податак о томе о ком језику је реч).

2. Покрајински секретаријат за привреду и туризам

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 144-021-110/2016 од 18.11.2016. године систематизовано је 41 радно место, док је број запослених 48 (систематизовано 17, запослено 24 саветника). Два запослена владају мађарским језиком, док један запослени влада русинским језиком.

У изјашњењу се наводи да ти запослени владају мађарским и русинским језиком као матерњим језиком, те нису доказивали његово знање.

2 запослена владају мађарским језиком;

1 запослени влада русинским језиком.

3. Покрајински секретаријат за спорт и омладину

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 116-021-21/2015-01 од 09.03.2015. године укупно су систематизована 22 радна места, број запослених је 20. Број запослених који владају неким од мањинских језика је 2 (не конкретизује се о којем језику/језицима је реч).

Секретаријат није доставио податак о томе на који начин су запослени доказивали да владају одређеним језиком.

У достављеној информацији се истиче да „у складу са интересовањима запослених у Покрајинском секретаријату за спорт и омладину покрајински секретар запосленима, преко Службе за управљање људским ресурсима која спроводи стручно усавршавање путем курсева страних језика и националних мањина-националних заједница, омогућава похађање истих.“

2 запослена владају неким од мањинских језика.

4. Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 142-021-119/2016-01 од 22.11.2016. године систематизовано је 29 радних места. У Секретаријату троје запослених владају мађарским језиком као матерњим језиком, који су основну и /или средњу школу завршили на мађарском језику.

3 запослених владају мађарским језиком.

5. Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај

Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 143-021-7/2018-01 од 10.01.2018. године у овом секретаријату систематизовано је 35 радних места, број извршилаца је 44, од којих су непопуњена 4 извршилачка радна места, систематизовано је 1 радно место подсекретара и 6 помоћника секретара. Од укупног броја запослених 5 извршилаца владају мађарским и 6 хрватским језиком, који им је и матерњи језик.

5 запослених се изјаснило да им је мађарски језик матерњи језик, без поднетих доказа.

6 запослених се изјаснио да им је хрватски језик матерњи језик, без поднетих доказа.

6. Покрајински секретаријат за финансије

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 102-021-14/2018-02 од 17.04.2018. године систематизовано је 49 радних места са 72 извршилаца. У пропратном допису се наводи да полазећи од надлежности Покрајинског секретаријата за финансије „не постоји потреба да се Правилником систематизују радна места за које је као посебан услов предвиђено знање мањинског језика који је у службеној употреби у органима АП Војводине, тако да нису систематизована радна места за које је прописано познавање мањинског језика.“ Један запослени се изјаснио да му је мађарски матерњи језик, а један запослени да му је словачки матерњи језик. Обојица су на матерњем језику завршила основну школу, а један од њих и средњу школу.

1 запослени се изјаснио да му је мађарски језик матерњи језик, без поднетих доказа;

1 запослени се изјаснио да му је словачки језик матерњи језик, без поднетих доказа.

7. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 104-021-15/2018-08 од 19.02.2018. године и Правилником о измени Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 104-021-33/2018-08 од 05.06.2018. године укупно је систематизовано 40 радних места на којима је запослено 55 извршилаца и службеника на положају. Пет запослених лица влада мађарским језиком, један запослени влада румунским, један запослени хрватским и један запослени словачким језиком.

5 запослених владају мађарским језиком;

1 запослени влада румунским језиком;

1 запослени влада хрватским језиком;

1 запослени влада словачким језиком.

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство није прописан као услов за радна места познавање једног од језика који су у службеној

употреби у органима АП Војводине. Како се у изјашњењу наводи, познавање језика је утврђено усменим путем.

8. Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 140-021-112/2016-02 од 23.11.2016. године (измене и допуне од 16.12.2016. године и 13.01.2017. године, допуне од 24.11.2017. године и измене од 23.01.2018. године) није предвиђено знање неког од језика који су у службеној употреби у органима АПВ. Укупан број систематизованих радних места у овом покрајинском органу је 52, број запослених који владају неким од мањинских језика је 8. Пошто Правилником ни за једно радно место није прописан услов знања неког од језика који су у службеној употреби у органима АПВ, запослени нису ни морали да доказују своје знање језика.

8 запослених влада неким од мањинских језика (не прецизира се који су то језици).

9. Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 139-021-106/16-05 од 21.11.2016. године није предвиђено знање неког од језика који су у службеној употреби у органима АПВ. Укупан број систематизованих радних места извршилаца у овом покрајинском органу је 31, службеника на положају је систематизовано 5, број запослених који владају неким од мањинских језика је 4. Запослени који су се изјаснили да говоре неки од језика који су у службеној употреби у органима АПВ нису приложили сертификат, односно уверење о знању језика, пошто је у питању матерњи језик запослених.

4 запослених влада неким од мањинских језика (не прецизира се који су то језици).

10. Секретаријат Покрајинске владе

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 021-114/2016-04 од 23.11.2016. године (измене и допуне од 04.05.2017. године и 12.01.2018. године) систематизовано је укупно 39 радних места за 48 извршилаца. Као услов није прописано познавање неког од језика и писама националних мањина који су у службеној употреби у органима АПВ. Од укупног броја запослених у Секретаријату Покрајинске владе троје запослених говори језик националне мањине који је у службеној употреби у органима АПВ. Два запослена лица говоре мађарски и један

запослени говори румунски језик. Запослени нису доказивали своје знање језика, с обзиром на то да знање језика није прописано као услов за обављање послова радних места на које су распоређени.

2 запослена владају мађарским језиком;

1 запослени влада румунским језиком.

11. Служба за управљање људским ресурсима

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 125-021-73/2017-01 од 03.01.2018. године и Правилником о изменама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 125-021-73/2017-01 од 17.01.2018. године систематизовано је 7 радних места са 8 извршилаца. И у овом покрајинском органу је претходним Правилником за једно радно место био прописан услов знања страног или језика мањинске националне заједнице, и то за директора службе. Такав услов сада не постоји ни за једно радно место. И док су приликом претходног истраживања Покрајинског омбудсмана два запослена лица владала неким од језика који су у равноправној службеној употреби у органима АПВ, (једно од њих је говорило мађарски језик, док се друго запослено лице служило хрватским језиком), сада нико од запослених не влада и не говори неки од мањинских језика који су у равноправној службеној употреби у органима АПВ.

12. Управа за заједничке послове покрајинских органа

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 021-115/2016 од 23.11.2016. године (измене и допуне 30.06.2017., 22.12.2017. и 13.04.2018. године) систематизовано је 275 радних места. Као услов није предвиђен ни за једно радно место знање неког од језика који су у службеној употреби у органима АПВ, мада се у оквиру ове управе налази Писарница покрајинских органа (која прима, заводи и разврстава и поднеске који су састављени на језицима националних мањина), као и Служба обезбеђења са портирницама (где се странке упућују у жељене службене просторије). Према расположивој евиденцији 20 запослених влада и говори мањинске језике (мађарски, словачки, русински, ромски). Како се наводи, запослени су знање језика доказивали изјашњењем, пошто су припадници националних мањина, док су поједини запослени знање језика доказивали потврдом о завршеном курсу.

20 запослених влада мањинским језицима (мађарски, словачки, русински, ромски, тачни бројчани подаци нису дати).

ЗАКЉУЧЦИ

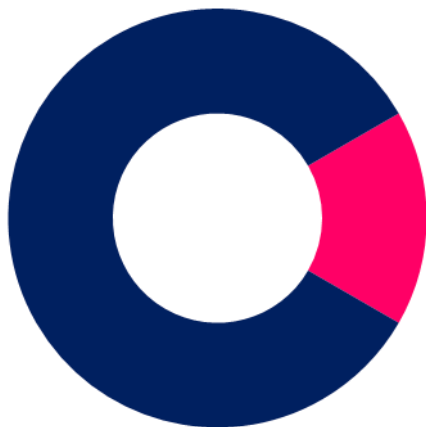
Увидом у правни оквир може се констатовати да је област службене употребе језика и писама националних мањина као и одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у органима власти задовољавајуће регулисана. Уставна одредба, према којој ће се, при запошљавању „водити рачуна“ о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина одговара оквирном карактеру тих одредби које је требало додатно разрадити у законима. Идентичну или сличну одредбу садржи већина закона, без разрађеног механизма за спровођење ове уставне гаранције. Недостатак разраде ове уставне гаранције јесте један од разлога немогућности примене односно недовољне примене овог правила.

Статут АПВ, поред констатације да ће се у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина при запошљавању водити рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина, уводи обавезу Покрајинске владе да предузима посебне мере и активности у случају постојања значајније несразмерне заступљености припадника националних мањина у покрајинским органима. Остаје отворено питање шта се подразумева под значајнијом несразмером, који орган то процењује и у ком поступку, и какве посебне мере може да предузме.

Овогодишње истраживање је показало да је од 15 посматраних органа покрајинске управе само у њих 3 општим актом прописано познавање језика националне мањине као посебан услов за рад на одређеним радним местима, док је према подацима прикупљеним током 2015. године од 13 посматраних органа у њих 5 општим актом било прописано познавање језика националне мањине.

Након упућивања препорука формулисаних на основу резултата истраживања спроведеног 2015. године, Покрајински омбудсман је очекивао да ће се оне у разумној мери применити приликом доношења нових правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у органима покрајинске управе, али напредак није уочен.

Занемарени су и програмски циљеви из стратешких аката усмерени ка превазилажењу подзаступљености припадника националних мањина у органима јавне власти, што је посредно повезано и са могућношћу остваривања права припадника националних мањина на службену употребу њиховог језика у комуникацији и вођењу поступака пред тим органима.

Само **3 од 15** органа Покрајинске управе имају општим актом прописано познавање језика националне мањине као посебан услов за рад на одређеним радним местима

Чак је и овај закључак упитан, пошто је у једном од та три органа услов познавања неког од језика који су у службеној употреби у органима АПВ прописан алтернативно, за једно радно место, и то на положају помоћника за локалну самоуправу и правна питања. Формулација у систематизацији гласи: „знање страног језика или језика мањинске националне заједнице“. Полазећи од наведеног може се рећи да је од 15 посматраних органа свега у 2 секретаријата прописано познавање језика националне мањине као посебан услов за рад на одређеним радним местима извршилаца.

Није адекватно решење да се познавање језика националне мањине постави алтернативно са познавањем страног језика, пошто то сужава службену употребу језика националних мањина и права припадника националних мањина остају декларативна и није у функцији обезбеђивања одговарајуће заступљености припадника националних мањина.

У покрајинској управи је недовољан број запослених који владају језиком и писмом националних мањина и који су оспособљени да воде поступке и комуницирају са грађанима на оним језицима националних мањина који су у службеној употреби у органима АПВ. Упркос процесу придруживања Европској унији и даље се не води рачуна о томе да одговарајући број запослених који воде управне поступке влада језицима националних мањина који су у службеној употреби у АП Војводини. Сматрамо да је прописивање знања језика националних мањина који су у службеној употреби у раду покрајинских органа изузетно подобан механизам којим се истовремено доприноси сразмерној заступљености припадника мањинских националних заједница у структури покрајинских службеника и обезбеђује право припадника националних мањина на службену употребу матерњег језика.

ПРЕПОРУКЕ

- Потребно је да покрајински органи управе изврше детаљну анализу радних места у правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних места и утврде на којим радним местима се писмена и усмена комуникација са грађанима обавља као редован посао, односно на којим радним местима запослени воде управне поступке;
- Потребно је да се изменама и допунама правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места на радним местима на којима се комуникација са грађанима обавља као редован посао и на којим запослени воде управне поступке за одговарајући број радних места као услов предвиди знање језика националних мањина који су у службеној употреби;
- Изменама и допунама правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места пожељно је уредити и који ниво знања језика националне мањине је потребан као услов за распоређивање на одређено радно место;
- Потребно је уредити начин доказивања знања језика националне мањине, а посебно начин доказивања познавања стручне правне терминологије на радним местима на којима запослени воде управне поступке;
- Приликом заснивања радног односа потребно је посветити посебну пажњу осигурању адекватне заступљености припадника националних мањина у органима управе и промовисању запошљавања службеника који су стручни у одговарајућим језицима у складу са препорукама из Трећег мишљења Саветодавног комитета за Србију.
- Покрајински омбудсман ће упутити појединачне препоруке покрајинским органима управе у циљу унапређења стања у области службене употребе језика и писама националних мањина који су у равноправној службеној употреби у органима АПВ.

Прилог

НАЗИВ ОРГАНА	Број систематизованих радних места	Број систематизованих радних места за које је као услов прописано знање језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АПВ	Број запослених који владају неким од језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АПВ
Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице	96	28	37
Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама	47	3	13
Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу	30	1	3
Покрајински секретаријат за здравство	80	0	6
Покрајински секретаријат за привреду и туризам	41	0	3
Покрајински секретаријат за спорт и омладину	22	0	2
Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност	29	0	3
Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај	35	0	11
Покрајински секретаријат за финансије	49	0	2
Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	40	0	8
Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине	52	0	8
Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова	36	0	4
Секретаријат Покрајинске владе	39	0	3
Служба за управљање људским	7	0	0
Управа за заједничке послове покрајинских органа	275	0	20